CONSILIUL LEGISLATIV

Biroul permanent al Senatului
Bp. 563 / 19 XI 2026

Biroul permanent al Senatului
L653 / 23.11.2026

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, precum și pentru completarea Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil

Analizând **propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, precum și pentru completarea Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil** (b563/14.10.2026), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/5662/16.11.2026 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D956/17.11.2026,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, și al art. 29 alin. (4) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare, în fapt, modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, având ca scop declarat în instrumentul de motivare și prezentare „*consolidarea cadrului juridic al exercitării profesiei de avocat și a garanțiilor oferite beneficiarilor serviciilor juridice*".

Intervențiile legislative preconizate sunt argumentate în Expunerea de motive prin faptul că „*Obiectivele operative ale proiectului sunt următoarele:*

- clarificarea activităților de redactare, atestare și întocmire a actelor juridice, prin delimitarea expresă față de actele pentru care legea impune forma autentică;

- recunoașterea unor servicii juridice conexe - corespondent al asigurătorului, escrow, depozitarea documentelor, executor testamentar, consiliere judiciară, tutelă specială și curatelă - numai în condițiile legii;

- crearea unui cadru previzibil pentru sediul social temporar, actele persoanelor juridice, publicitatea mobiliară, arbitraj și recuperarea creanțelor;

- întărirea accesului efectiv la avocat în divorțurile în care există copii minori și în celelalte proceduri jurisdicționale sau administrative;

- instituirea unor garanții privind proporționalitatea rezervării activităților, secretul profesional, protecția datelor, prevenirea spălării banilor, răspunderea profesională și conflictele de interese".

2. Propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea prevederilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Semnalăm că Secretarul General al Senatului a transmis cu adresa nr. XXXV/4999/19.10.2026 **propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, precum și pentru completarea Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil** (b563/14.10.2026), înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D875/20.10.2026.

Ulterior, cu adresa nr. XXXV/5662/16.11.2026, Secretarul General al Senatului a comunicat că, urmare a hotărârii Biroului permanent al Seriatului din data de 16 noiembrie 2026[1], se revine asupra adresei Senatului României, înregistrată cu nr. 4999/19.10.2026, prin care a fost transmisă spre avizare propunerea legislativă de mai sus.

În adresă se menționează și faptul că „*în ședința din data de 16 noiembrie 2026, Biroul permanent al Senatului a aprobat transmiterea formei actualizate a propunerii legislative menționate în vederea avizării de către Consiliului Legislativ. Pentru a facilita analiza modificărilor, completărilor și eliminărilor operate, anexăm tabelul comparativ al propunerii legislative, în care sunt evidențiate intervențiile asupra formei inițiale*".

[1] Precizăm că respectiva hotărâre nu a fost atașată adresei nr. XXXV/5662/16.11.2026.

Ca urmare a celor de mai sus, Consiliul Legislativ va formula observații și propuneri cu privire la forma propunerii legislative transmisă în data de 16 noiembrie 2026.

5. Menționăm că, potrivit prevederilor art. 7 alin. (3^1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „*Propunerile legislative, proiectele de legi și celelalte proiecte de acte normative vor fi însoțite, în mod obligatoriu, de o* ***evaluare preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului***".

În acest sens, menționăm că în Capitolul II - Drepturile și libertățile fundamentale din Constituția României, sunt prevăzute dreptul de **acces liber la justiție** (art. 21) și **dreptul la apărare** (art. 24).

De asemenea, la art. 45 este prevăzut faptul că, „***Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora*** *în condițiile legii* ***sunt garantate***", iar la art. 49 alin. (1) este prevăzut faptul că, „*(1)* ***Copiii*** *și* ***tinerii*** *se bucură de un* ***regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor***".

Totodată, potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) din Legea fundamentală, „(1) *Economia României este economie de piață, bazată pe* ***libera inițiativă și concurență***".

Precizăm că evaluarea preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului reprezintă un set de activități și proceduri realizate cu scopul de a asigura o fundamentare adecvată a inițiativelor legislative, în vederea, atât a evaluării impactului legislației specifice în vigoare la momentul elaborării proiectului de act normativ, cât și a evaluării impactului politicilor publice pe care proiectul de act normativ le implementează.

6. Precizăm că, din analiza documentației transmise, nu se poate stabili respectarea dispozițiilor art. 5 și 7 din Legea nr. 245/2020 privind efectuarea unui **test de proporționalitate anterior adoptării unor noi reglementări referitoare la profesii**, cu modificările și completările ulterioare, care transpun în legislația națională prevederile art. 4 și 7 din Directiva (UE) 2018/958 a Parlamentului European și a Consiliului din 28 iunie 2018 privind efectuarea unui test de proporționalitate înainte de adoptarea unor noi reglementări referitoare la profesii[2].

---

[2] Directiva (UE) 2018/958 a Parlamentului European și a Consiliului din 28 iunie 2018 privind efectuarea unui test de proporționalitate înainte de adoptarea unor noi reglementări referitoare la profesii stabilește un cadru comun pentru efectuarea evaluării proporționalității înainte de a introduce noi dispoziții sau de a modifica dispozițiile legale existente care restricționează accesul la profesiile reglementate sau exercitarea acestora, în vederea asigurării bunei funcționări a pieței interne, garantând totodată un nivel ridicat de protecție a consumatorilor.

În acest sens, semnalăm că, potrivit prevederilor art. 5 alin. (2) din Legea nr. 245/2020, **în cazul inițiativelor parlamentare, obligația de evaluare a proporționalității**, în conformitate cu prevederile art. 7 din același act normativ, înainte de a introduce noi reglementări profesionale care restricționează accesul liber la profesiile reglementate sau exercitarea acestora ori înainte de a modifica reglementările existente evaluării **revine deputaților și/sau senatorilor inițiatori**.

Evaluarea trebuie realizată obiectiv și independent,[3] pe baza unor elemente calitative și, când este posibil și relevant, cantitative[4]. Art. 6 alin. (2) din același act normativ stabilește suficient de detaliat motivele obiective care să permită evaluarea conformității cu principiul proporționalității în momentul inițierii, respectiv al avizării proiectelor vizate. Acestea pot fi motive de ordine publică, de siguranță publică sau de sănătate publică ori de motive imperative de interes general, cum ar fi, de exemplu: păstrarea echilibrului financiar al sistemului de securitate socială; protecția consumatorilor, a beneficiarilor serviciilor și a lucrătorilor; garantarea bunei administrări a justiției; asigurarea corectitudinii tranzacțiilor comerciale; combaterea fraudei și prevenirea cazurilor de evaziune fiscală și de evitare a obligațiilor fiscale și asigurarea eficacității supravegherii fiscale; siguranța transporturilor; protecția mediului și a mediului urban; sănătatea animalelor; proprietatea intelectuală; protejarea și conservarea patrimoniului național istoric și artistic; obiectivele de politică socială; obiectivele de politică culturală.

În context, menționăm ca fiind relevant Ghidul privind evaluarea proporționalității în baza Directivei (UE) 2018/958 a Parlamentului European și a Consiliului din 28 iunie 2018 privind efectuarea unui test de proporționalitate înainte de adoptarea unor noi reglementări referitoare la profesii, publicat de Comisia Europeană[5], care cuprinde informații privind cerințele pentru profesiile reglementate și explicații referitoare la proporționalitate, în conformitate cu art. 59 alin. (5) din Directiva 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale; jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și alte informații care au rezultat în urma verificării de către Comisia Europeană a transpunerii și aplicării Directivei 2018/958/UE și a Directivei 2005/36/CE.

Aceasta nu afectează competența statelor membre și marja lor de apreciere în a decide dacă și în ce mod reglementează o profesie, în limitele principiilor nediscriminării și proporționalității.

[3] Art. 5 alin. (5) din Legea nr. 245/2020.

[4] Art. 5 alin. (4) din Legea nr. 245/2020.

[5] https://cnred.edu.ro/wp-content/uploads/2026/09/Ghid-pentru-evaluarea-proportionalitatii.pdf

Din documentația transmisă nu rezultă efectuarea unei evaluări potrivit criteriilor legale menționate mai sus, care să examineze riscurile concrete pentru beneficiari, insuficiența reglementărilor existente, raportul dintre activitățile rezervate și calificarea necesară, efectele asupra beneficiarilor și posibilitatea utilizării unor mijloace mai puțin restrictive. Invocarea generală a protecției beneficiarilor și a securității raporturilor juridice nu satisface aceste cerințe și nu permite fundamentarea întinderii măsurilor preconizate.

7. Din punct de vedere al unificării și sistematizării legislației, în urma analizei soluțiilor legislative preconizate, s-a constatat că sunt încălcate dispozițiile **art. 13 lit. a)** din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „*Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care: a)* ***proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative*** *de nivel superior sau* ***de același nivel, cu care se află în conexiune;***".

Precizăm că în Decizia nr. 366 din 29 iunie 2022[6], Curtea Constituțională a reținut că normele de tehnică legislativă referitoare la integrarea proiectului de lege în ansamblul legislației statuează că actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care actul normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune, conform art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000[7], precum și că legiferarea rămâne atribuția exclusivă a Parlamentului care însă, în procesul de elaborare a actelor normative, are obligația de a respecta principiile constituționale și să gândească, în consecință, un sistem legislativ coerent, armonios, coordonat și eficient, care să protejeze valorile statului de drept și să asigure un echilibru just între interesele colective, pe de o parte, și cele individuale, pe de altă parte[8].

În acest sens, precizăm că, după cum se va dezvolta în cele ce urmează, soluțiile preconizate în prezenta propunere legislativă trebuie corelate cu dispozițiile unor acte normative, precum:

a) Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

b) Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

---

[6] Publicată în Monitorul Oficial nr. 815 din 18.08.2022.

[7] A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 6 iulie 2015, paragraful 27.

[8] A se vedea, spre exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 75 din 26 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 din 21 aprilie 2015, paragraful 38.

c) Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu modificările și completările ulterioare;

d) Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare;

e) Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

f) Legea nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare;

g) Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului, cu modificările și completările ulterioare;

h) Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

i) Ordonanța Guvernului nr. 66/2000 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier în proprietate industrială, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

j) Ordonanța Guvernului nr. 71/2001 privind organizarea și exercitarea activității de consultanță fiscală, aprobată cu modificări prin Legea nr. 198/2002, cu modificările și completările ulterioare;

k) Ordonanța Guvernului nr. 86/2003 privind unele reglementări în domeniul financiar, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 609/2003, cu modificările și completările ulterioare;

l) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

m) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, cu titlu de exemplu, semnalăm că, *de lege lata*, activitatea de **consultanță juridică** este prevăzută și de art. 4 din Legea nr. 514/2003 și de art. 13 din Legea nr. 36/1995 și pentru consilieri juridici, respectiv pentru notari publici.

Totodată, activitatea de **asistență și reprezentare în instanțele civile** este reglementată și pentru consilieri juridici pentru persoanele juridice în serviciul cărora se află, respectiv pentru mandatari ai persoanelor fizice, în condițiile art. 83 - 85 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Activitatea de **redactare a actelor juridice** este prevăzută, *de lege lata,* și pentru notarii publici, respectiv pentru consilierii juridici în cadrul atribuțiilor de serviciu și pentru personalul de specialitate juridică al oficiilor registrului comerțului, potrivit prevederilor art. 12 din Legea nr. 36/1995, art. 4 din Legea nr. 514/2003, respectiv art. 26 din Legea nr. 265/2022.

Activitatea de **consultanță și reprezentare fiscală** este reglementată și pentru consultanți fiscali și experți contabili, în limitele competențelor stabilite prin art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 71/2001, incluzând elaborarea și furnizarea de opinii profesionale, informări și alte lucrări de analiză teoretică sau practică (lit. a)) și art. 6 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994.

Activitatea de **mediere a conflictelor** este reglementată pentru mediatori autorizați, inclusiv pentru membrii altor profesii care au dobândit această calitate, și prin Legea nr. 192/2006.

Activitatea de **activități fiduciare** este reglementată și pentru notarii publici, instituțiile de credit, societățile de investiții și pentru alte entități prevăzute de lege, potrivit dispozițiilor art. 776 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

Activitatea de **asistență și reprezentare în proprietatea industrială** este reglementată pentru consilierii în proprietate industrială prin art. 1 și art. 27 din Ordonanța Guvernului nr. 66/2000.

Activitatea de **asistență juridică în procedurile de insolvență** este prevăzută pentru practicienii în insolvență, în limitele atribuțiilor proprii, potrivit dispozițiilor art. 41 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2006.

Activitatea de **asistență la constituirea și modificarea societăților** este prevăzută și pentru personalul de specialitate juridică din oficiile registrului comerțului și pentru experții contabili pentru asistența de specialitate proprie, potrivit prevederilor art. 26 din Legea nr. 265/2022, respectiv ale art. 6 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994.

8. În ceea ce privește fondul reglementărilor preconizate, semnalăm că prin modalitatea de exprimare a intenției normative se instituie reguli insuficient conturate, contrare dispozițiilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care nu sunt de natură să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă, **fiind susceptibile să încalce prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție.**

Precizăm că, pentru a asigura legislației interne o cât mai bună înțelegere și implicit o aplicare corectă, este esențial ca redactarea

acesteia să fie una de calitate. Referitor la acest aspect, menționăm că, potrivit art. 6 alin. (1) teza I din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„Proiectul de act normativ **trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile** care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă. [...]"*.

Cu privire la aceste aspecte, Curtea Constituțională s-a pronunțat în mai multe rânduri[9], statuând că *„**una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative**"* și că *„**respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000** privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative **se constituie într-un veritabil criteriu de constituționalitate prin prisma aplicării art. 1 alin. (5) din Constituție**"*.

Totodată, menționăm că, astfel cum a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale[10], Curtea a reținut că principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, conducând la caracterul de *lex certa* al normei. Legiuitorului îi revine obligația ca în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea acestor cerințe, concretizate în claritatea, precizia și predictibilitatea legii[11].

În acest sens, precizăm următoarele:

8.1. Precizăm că forma actualizată a propunerii legislative nu este însoțită și de o formă actualizată a Expunerii de motive, unele referiri la Expunerea de motive existând doar în tabelul comparativ în care sunt evidențiate intervențiile asupra formei inițiale.

Forma anterioară a **Expunerii de motive** trebuie să respecte structura instrumentului de prezentare și motivare, prevăzută la **art. 31** din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, incluzând referiri, spre exemplu, la impactul socio-economic, la impactul asupra sistemului juridic, subliniind implicațiile asupra legislației în vigoare, precum și la consultările derulate în vederea elaborării prezentei propuneri.

În al doilea rând, precizăm că din cuprinsul Expunerii de motive nu reiese ca soluțiile preconizate să fi fost precedate de o temeinică fundamentare, nefiind respectate prevederile art. 6 alin. (1)

---

[9] A se vedea paragraful 35 din Decizia Curții Constituționale nr. 22/2016 care trimite la Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, Decizia nr. 17 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 79 din 30 ianuarie 2015, paragrafele 95 și 96.

[10] A se vedea, în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 193 din 6 aprilie 2022, paragraful 23, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012.

[11] A se vedea Decizia nr. 845 din 18 noiembrie 2020, paragraful 92.

teza a doua din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Analizând Expunerea de motive, constatăm că aceasta conține doar considerații cu caracter general pentru justificarea soluțiilor legislative preconizate, fără ca unele din acestea să fie fundamentate pe studii, lucrări de cercetare sau evaluări statistice. Atragem atenția asupra faptului că o fundamentare sumară nu asigură înțelegerea soluțiilor preconizate și, cu precădere, a scopului și a corectitudinii acestora în raport cu jurisprudența obligatorie a Curții Constituționale și a Curții de la Luxemburg.

Deși în Expunerea de motive se recunosc posibilele implicații bugetare ale creșterii solicitărilor de asistență finanțată din fonduri publice, cum ar fi cele determinate de instituirea asistenței juridice obligatorii în procedurile de divorț, având în vedere posibilitatea creșterii solicitărilor de asistență finanțată din fonduri publice, aceasta nu cuprinde evaluarea respectivelor implicații, ci se limitează la precizarea că întinderea acestora trebuie determinată[12].

Totodată, având în vedere faptul că în forma actualizată a propunerii legislative se regăsesc numeroase soluții legislative noi, dar se constată și eliminarea unor soluții legislative preconizate în forma anterioară a proiectului. În acest sens, semnalăm că ar fi trebuit aplicate dispozițiile art. 32 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „(2) ***Motivarea trebuie să se refere la forma finală a proiectului*** *de act normativ; dacă pe parcurs s-au adus unele modificări proiectului, ca urmare a propunerilor și observațiilor primite de la organele de avizare,* ***motivarea inițială trebuie reconsiderată în mod corespunzător***".

Referitor la aceste aspecte, semnalăm că, la paragrafele 80 și 81 din Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, Curtea Constituțională a statuat că *„**Lipsa unei fundamentări temeinice a actului normativ în discuție determină, pentru motivele arătate, încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5)** potrivit cărora, «În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie», precum și ale art. 147 alin. (4) potrivit cărora deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii"*[13], *dar și a*

[12] În Expunerea de motive se precizează la pct. 12 lit. d) că *„Aplicarea proiectului presupune adaptarea reglementărilor subsecvente și* ***poate avea implicații bugetare în legătură cu asistența juridică din oficiu și ajutorul public judiciar. Întinderea acestora trebuie evaluată în raport cu mecanismele aplicabile și cu numărul beneficiarilor.*** *Reducerea litigiilor evitabile, îmbunătățirea conformării și diminuarea riscurilor de fraudă constituie beneficii potențiale, fără a putea fi considerate, în absența unei evaluări, economii bugetare certe".*

[13] Citând pct. 2.21 și 2.22 din Decizia nr. 682 din 27 iunie 2012.

„dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție, care consacră statul de drept și principiul dreptății".

De asemenea, în decizie s-a reținut că „*Fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de dispozițiile constituționale menționate, întrucât* ***previne arbitrarul în activitatea de legiferare, asigurând că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale*** *(...)*".

8.2. Cu titlu preliminar, în ceea ce privește sistematizarea propunerii legislative. semnalăm că la **art. I pct. 1 - 8** sunt preconizate intervenții asupra art. 3 din Legea nr. 51/1995, iar la **pct. 9** se propune completarea cu un nou articol, art. 3^1, conținând patru alineate ale căror ipoteze juridice decurg din dispozițiile normative ale art. 3, în mod organic.

Ca urmare a celor de mai sus, în aplicarea dispozițiilor art. 48 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, intervențiile legislative preconizate la pct. 1 - 9 ar fi trebuit comasate într-un singur punct, care să vizeze modificarea în întregime a art. 3, asigurându-se articolului respectiv o succesiune logică a ideilor și o coerență a reglementării.

Totodată, precizăm că, urmare a intervențiilor legislative propuse la **art. I pct. 1 - 7**, este lărgită sfera faptelor care atrag incidența dispozițiilor de incriminare din cuprinsul **art. 25** din actul normativ de bază (exercitarea fără drept a profesiei de avocat), iar **art. 3 alin. (2)**[14], care nu face obiectul unor intervenții în forma actualizată a propunerii legislative, stabilește criteriul în funcție de care activitățile prevăzute la **art. 3 alin. (1)** intră în categoria celor activităților care se exercită numai de avocat.

În plus, la **pct. 7** este introdusă și o normă generică, lit. k^5), care se referă la „*orice alte activități stabilite prin lege*".

În aceste condiții, stabilirea sferei noțiunii de „*activitate specifică profesiei de avocat*" prevăzută în textul *de lege lata* al art. 25 alin. (2) din actul de bază devine dificilă, afectându-se claritatea, previzibilitatea și accesibilitatea normei de incriminare.

Precizăm că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că, prin raportare la dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție privind statul de drept, accesibilitatea și previzibilitatea legii sunt cerințe ale principiului securității raporturilor juridice, constituind garanții împotriva arbitrarului[15].

---

[14] „(2) *Activitățile prevăzute la alin. (1)* ***se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel***".

[15] A se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 3 mai 2019, paragraful 81.

Precizăm că nici textul *de lege lata* al art. 3 alin. (2) nu îndeplinește însă cerințele de claritate, previzibilitate și accesibilitate a reglementării, astfel cum acestea rezultă din jurisprudența Curții Constituționale întrucât, prin utilizarea expresiei *„dacă legea nu prevede altfel"*, cuprinde o trimitere generică la un număr nedefinit de acte normative cu putere de lege în cuprinsul cărora s-ar regăsi dispoziții care să stabilească anumite activități în competența altor profesii reglementate.

Dincolo de dificultatea identificării respectivelor acte normative - aspect care afectează accesibilitatea reglementării - trebuie precizat că din redactarea propusă rezultă că ar fi avute în vedere acele acte normative care stabilesc în mod expres competența efectuării unora dintre activitățile prevăzute la art. 3 alin. (1) atât în privința avocaților, cât și în privința altor profesii, nu și cele care nu cuprind vreo referire expresă la posibilitatea exercitării activităților de către avocați.

Ca urmare a celor de mai sus, pentru respectarea cerințelor de claritate și accesibilitate a normelor de incriminare, s-ar fi impus ca art. 3 să fie resistematizat, astfel încât într-un alineat să prevadă, pe de o parte, categoriile de activități specifice profesiei de avocat, a căror exercitare atrage incidența normei de incriminare din cuprinsul art. 25 din Legea nr. 51/1995 și, distinct de acestea, într-un alineat subsecvent, activitățile pe care avocatul le poate desfășura partajat cu alte profesii reglementate, fără ca acestea să intre în competența sa exclusivă.

8.3. La **art. I pct. 2**, semnalăm că norma propusă pentru **art. 3 alin. (1) lit. f)** nu este corelată cu regimul exercitării activității de mediator de către avocat cu dispozițiile Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator. Soluția legislativă preconizată impune respectarea legislației privind medierea, dar exceptează avocatul de la formalitățile de autorizare prevăzute pentru persoanele care exercită exclusiv profesia de mediator și înlătură supravegherea profesională a Consiliului de mediere.

Or, art. 7 lit. g) și art. 8 alin. (1) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator condiționează dobândirea calității de mediator de autorizarea de către Consiliul de mediere, fără distincția utilizată în proiect. Totodată, art. 12 alin. (4) și (5) din aceeași lege condiționează exercitarea profesiei de dobândirea calității de **mediator autorizat** și sancționează penal exercitarea fără această calitate, iar art. 75 se referă expres la avocații care dobândesc calitatea de mediator potrivit acestei legi.

În aceste condiții, nu rezultă neechivoc întinderea exceptării și condițiile de acces la activitatea de mediere care continuă să se aplice avocaților, inclusiv cele privind formarea specifică. Instituirea unui

regim distinct presupune delimitarea expresă a derogărilor și corelarea cu Legea nr. 192/2006, astfel încât statutul în care se desfășoară activitatea să poată fi determinat cu respectarea cerințelor de claritate și previzibilitate a legii, care decurg din art. 1 alin. (5) din Constituție.

Semnalăm că **teza a II-a**, potrivit căreia „*Activitatea de mediere se exercită în temeiul contractului de mediere*", constituie un paralelism legislativ în raport cu art. 44 alin. (2)[16] din Legea nr. 192/2006. Precizăm că, potrivit prevederilor art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „(1) *În procesul de legiferare* ***este interzisă instituirea aceloraşi reglementări în mai multe*** *articole sau* ***alineate din acelaşi act normativ*** *ori în două sau mai multe acte normative.* ***Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere***".

Pentru a se asigura eficiență soluției legislative, în acord și cu dispozițiile art. 14 alin. (1)[17] din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ar fi trebuit ca **teza a III-a**, potrivit căreia „*Avocatul nu poate exercita, în aceeași cauză, activitatea de mediator și activități de asistare sau reprezentare a părților*", să facă obiectul unei intervenții asupra art. 52 alin. (1)[18] din Legea nr. 192/2006.

Pe de altă parte, soluția legislativă este susceptibilă a constitui o discriminare față de celelalte persoane care doresc să devină mediatori autorizați, care trebuie să parcurgă tot circuitul de autorizare pentru a-și desfășura activitatea, norma fiind, din această perspectivă, susceptibilă a încălca art. 16 alin. (1)[19] din Constituția României.

În acest context, menționăm recomandările Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei, precum și ale Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției din cadrul Consiliului Europei, denumită în continuare CEPEJ, iar soluția legislativă preconizată ar fi putut să facă obiectul unei analize inclusiv din perspectiva recomandărilor Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei, precum și ale CEPEJ privind medierea[20].

---

[16] „(2) *Contractul de mediere se încheie între mediator, pe de o parte, şi părţile aflate în conflict, pe de altă parte*".

[17] „(1) *Reglementările de acelaşi nivel şi având acelaşi obiect* ***se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ***".

[18] „(1) *Părţile aflate în conflict au dreptul să fie asistate de avocat sau de alte persoane, în condiţiile stabilite de comun acord*".

[19] „(1) *Cetăţenii sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără privilegii şi fără discriminări.*".

[20] Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat mai multe Recomandări specifice relative la mediere:

1. Recomandarea nr. 98 (1) referitoare la medierea in materie familiala, în special la divorț și custodia minorilor;

2. Recomandarea nr. 99 (1) asupra medierii în materie penală cu scopul de a stimula participarea activă a victimelor și a persoanelor care au comis infracțiuni la procedura penală;

3. Recomandarea nr. 2002 (10) relativa la medierea în materie civilă, în care este definita medierea ca fiind „un proces prin care părțile negociază puncte litigioase in scopul de a obține un acord, cu asistenta unuia sau mai multor mediatori, liniile directoare de aplicare fiind adoptate in 2007 de CEPEJ – Comisia Europeana pentru Eficacitatea Justiției".

În ceea ce privește formarea mediatorilor, CEPEJ subliniază în ghidurile și recomandările sale că aceștia trebuie să aibă competențe multiple, precum abilități de comunicare eficientă (ascultare activă, reformulare, facilitarea dialogului), empatie și capacitatea de a înțelege emoțiile părților, gestionarea conflictelor și controlul emoțiilor, promovarea colaborării și găsirea unor soluții creative și mutual acceptabile. Mediatorii trebuie să fie pregătiți nu doar din punct de vedere juridic, ci și în ceea ce privește abilitățile interpersonale care să permită gestionarea conflictelor în mod eficient. Formarea mediatorilor trebuie să acopere nu doar cunoștințe teoretice, ci și competențe practice care să îi ajute să faciliteze în mod eficient procesul de mediere[21].

Ca urmare a celor de mai sus, considerăm necesară reanalizarea soluției legislative preconizate, care să țină cont nu doar de pregătirea juridică, ci și de competențele specifice necesare pentru mediere.

Pe de altă parte, semnalăm că în procedură legislativă se află și **propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator și pentru completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat** (b237/16.06.2025), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/3790/24.06.2025 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D493/25.06.2025, pentru care a fost emis avizul favorabil, cu observații și propuneri, nr. 469/09.07.2025.

Această propunere legislativă conținea la art. II o intervenție de completare cu două noi alineate a art. 2 din Legea nr. 51/1995, prin care se stabilea că „*Avocații înscriși în Tabloul Avocaților cu drept de exercitare a profesiei sunt recunoscuți de drept ca mediatori, fără a fi necesară parcurgerea unor cursuri suplimentare de formare*", respectiv „*Avocații mediatori au aceleași drepturi și obligații ca mediatorii autorizați și pot desfășura activitatea de mediere în cadrul formelor de exercitare a profesiei de avocat*".

Precizăm că respectiva propunere legislativă a fost adoptată de Senat la data de 13.10.2025 și, în prezent, se află în procedură la comisiile de specialitate ale Camerei Deputaților.

8.4. La **pct. 3**, referitor la norma preconizată pentru **art. 3 alin. (1) lit. g[3])**, semnalăm că, prin gradul mare de generalitate, sintagma „*în condițiile legii*" este improprie stilului normativ, fiind contrară

[21] A se vedea în acest sens ghidul CEPEJ „Guidelines on designing and monitoring mediation training schemes" (2019), disponibil la pagina web: https://rm.coe.int/cepej-2019-8-en-guidelines-mediation-training-schemes/168094ef3a

dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „*Dacă norma la care se face trimitere este cuprinsă în alt act normativ,* ***este obligatorie indicarea titlului acestuia, a numărului și a celorlalte elemente de identificare***".

Formulăm prezenta observație pentru toate situațiile similare din proiect, precum și pentru expresiile „*prevăzute de lege*" din textele propuse la **art. I pct. 7, 8,** și **15,** pentru **art. 3 alin. (1) lit. k[1]), art. 3 alin. (2[1])** și **art. 34[1] alin. (1)**, „*potrivit legii*" utilizată în textul propus la **art. I pct. 12** pentru **art. 30 alin. (6)**, „*legislației privind serviciile de plată*" din norma propusă la **art. I pct. 3** pentru **art. 3 alin. (1) lit. g[1])**, respectiv pentru expresia „*în condițiile expres prevăzute de lege*" din norma propusă la **art. I pct. 15** pentru **art. 34[1] alin. (1)**.

La **lit. g[3])**, semnalăm că, *de lege lata*, exercitarea atribuțiilor de executor testamentar este reglementată de art. 1077 - 1085 din Codul civil, care nu condiționează dobândirea acestei calități de exercitarea profesiei de avocat sau de apartenența la o altă profesie reglementată.

Astfel, potrivit art. 1.077 alin. (1) din Codul civil, „(1) ***Testatorul poate numi una sau mai multe persoane****, conferindu-le împuternicirea necesară executării dispozițiilor testamentare. Executorul testamentar poate fi desemnat și de către un terț determinat prin testament*", iar conform alin. (3) al aceluiași articol, exercitarea puterilor executorului testamentar este condiționată de acceptarea misiunii prin **declarație autentică notarială**.

Este necesară corelarea cu ipoteza juridică propusă la **art. I pct. 6** pentru **art. 3 alin. (1) lit. i)**, care permite desfășurarea acestei activități în temeiul unui contract distinct de asistență juridică, având în vedere că, potrivit art. 1.083 din Codul civil, **misiunea executorului testamentar este gratuită, dacă testatorul nu a stabilit o remunerație în sarcina moștenirii**.

La **lit. g[4])**, referitor la ipoteza juridică a **curatelei**, precizăm că, *de lege lata*, art. 3 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 51/1995 reglementează deja exercitarea de avocat a activităților de curatelă specială. În schimb, curatela reglementată de art. 178 - 185 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, are un regim juridic propriu, care permite numirea în funcția de curator a oricărei persoane fizice ce îndeplinește condițiile legale.

În context, precizăm că tutela specială, consilierea judiciară și curatela sunt instituții de drept civil destinate ocrotirii persoanei, reglementate de Codul civil.

Potrivit art. 164 și art. 170 din Codul civil, consilierea judiciară și tutela specială implică instituirea unei măsuri de ocrotire și desemnarea unui tutore de către instanță. În cazul curatelei, curatorul exercită atribuții stabilite în condițiile legii, cărora li se aplică, după caz, regulile mandatului.

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 180 alin. (2) și art. 182 alin. (3) din Codul civil, persoana interesată poate desemna anticipat, inclusiv prin convenție autentică, persoana care să fie numită curator, însă numirea aparține instanței de tutelă. Distinct, mandatul de ocrotire, reglementat la art. 2.029[1] și următoarele din Codul civil, se încheie prin înscris autentic notarial, executarea sa fiind supusă încuviințării instanței de tutelă.

În actuala redactare, norma preconizată este neclară, deoarece nu este precizată în mod expres instituția juridică avută în vedere, prin indicarea corespunzătoare a mandatului de drept comun ori a mandatului de ocrotire sau, dacă este vizată curatela, prin păstrarea distincției dintre desemnarea convențională și numirea curatorului de către instanță. Trimiterea generală la *„cazurile și condițiile prevăzute de Codul civil"* nu clarifică acest aspect.

Pe de altă parte, este de reflectat dacă activitatea de curatelă este o activitate profesională, specifică avocatului, sau dacă persoana care are calitatea de avocat poate să fie desemnat curator și în absența normei preconizate, cu atât mai mult cu cât în norma propusă la **art. I pct. 6** pentru **art. 3 alin. (1) lit. i)** din Legea nr. 51/1995, ***„activitățile de la lit. g[4]) se desfășoară în condițiile stabilite de codul civil si codul de procedură civilă"***.

Contractul de asistență juridică nu poate constitui, prin el însuși, titlul juridic al exercitării funcției de curator, ci doar cu îndeplinirea și a celorlalte condiții speciale de dobândire și exercitare a funcției. Apreciem că reglementarea posibilității încheierii unui contract de asistență juridică trebuie să se realizeze cu respectarea regulilor speciale privind gratuitatea funcției, stabilirea remunerației de către testator sau controlul remunerației de către instanță.

8.5. La **art. I pct. 4**, semnalăm că intervenția legislativă de completare a art. 3 cu un nou alineat, **alin. (1[1])**, ar fi trebuit poziționată după actualul pct. 7, punctele subsecvente urmând a fi renumerotate.

8.6. La **art. I pct. 5**, în ceea ce privește textul propus pentru **art. 3 alin. (1) lit. h)**, semnalăm că expresia *„stabilirea **temporară** a sediului pentru societăți la sediul profesional al avocatului și înregistrarea acestora, în numele și pe seama clientului"* este insuficient de clară,

deoarece nu se precizează în mod expres durata pentru care poate fi stabilit sediul.

În context, precizăm că art. 105 alin. (2) din Statutul profesiei de avocat, adoptat prin Hotărârea Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din România nr. 64 din 3 decembrie 2011, stabilește că „(2) *Perioada pentru care sediul societății în cauza este stabilit la sediul profesional al avocatului* ***nu poate depăși un an, iar dovada sediului se face cu contractul de asistență juridică***".

Totodată, precizăm că expresia „*formalităților de înregistrare aferente*", prin gradul mare de generalitate, este improprie stilului normativ, deoarece din actuala redactare nu rezultă cu suficientă precizie dacă ipoteza juridică vizează exclusiv formalitățile necesare constituirii și autorizării funcționării societății, înainte de începerea activității economice, sau și operațiunile ulterioare, în cursul exercitării activității profesioniștilor prevăzuți la art. 4 alin. (1) din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului, cu modificările și completările ulterioare.

8.7. La **art. I pct. 7**, referitor la soluția legislativă preconizată pentru **art. 3 alin. (1) lit. k[1])** semnalăm că, prin faptul că este exceptată doar aducerea atingere a „*atribuțiilor notarilor publici, consilierilor juridici în raport cu persoanele juridice în serviciul cărora se află, competențelor si serviciilor prevăzute de lege pentru camerele de comerț și industrie si pentru Oficiul Național al Registrului Comerțului si oficiile registrului comerțului de pe lângă tribunale*", ipotezele juridice vizate nu se corelează cu dispozițiile art. 6 alin. (1) și art. 33 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „(1) *În vederea dobândirii personalității juridice,* ***membrii asociați încheie statutul asociației, prin act sub semnătură privată***", respectiv „(2) *Cererea de înscriere a modificării va fi însoțită de hotărârea adunării generale, iar în cazul modificării sediului, de hotărârea consiliului director.* ***Hotărârile se depun în copie certificată pentru conformitate cu originalul de persoana sau persoanele împuternicite prin hotărârea adunării generale sau, după caz, a consiliului director să desfășoare procedura de înregistrare a modificării***".

Referitor la soluția legislativă preconizată pentru **art. 3 alin. (1) lit. k[2])**, semnalăm că soluția legislativă preconizată, potrivit căreia activitatea avocatului se realizează prin „*reprezentarea juridică în fața instanțelor judecătorești exercitându-se potrivit dispozițiilor Codului*

de procedură civilă", trebuie corelate cu dispozițiile art. 80 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „*Părțile pot să exercite drepturile procedurale personal sau prin reprezentant. Reprezentarea poate fi legală, convențională sau judiciară*", dispoziție care, *de plano*, nu impune prezența avocatului în exercitarea drepturilor procedurale.

Referitor la norma propusă pentru **art. 3 alin. (1) lit. k[3])**, semnalăm că soluția legislativă de instituire a asistării obligatorii a soților în procedurile de divorț, atunci când există copii minori, impune o sarcină procedurală și financiară a cărei proporționalitate trebuie examinată în raport cu art. 21 și art. 24 din Constituție. Astfel, se pot genera situații în care soții care nu fac parte din categoria persoanelor care îndeplinesc condițiile pentru acordarea ajutorului public judiciar în materie civilă, să amâne sau să renunțe la procedura divorțului, din motive pecuniare, iar precizarea din finalul normei, potrivit căreia „*obligația se aplică cu asigurarea asistenței juridice gratuite pentru persoanele care îndeplinesc condițiile pentru acordarea ajutorului public judiciar în materie civilă*" nu acoperă această situație.

În context, referitor la soluția legislativă de instituire a obligativității asistării și reprezentării prin avocat în recurs, precizăm că în Decizia nr. 462/2014[22], Curtea Constituțională a reținut că limitările accesului la justiție trebuie să urmărească un scop legitim și să păstreze un raport rezonabil de proporționalitate[23] între mijloacele utilizate și scopul urmărit. Considerentele privind sarcina impusă justițiabilului sunt relevante pentru aprecierea soluției propuse, cu luarea în considerare a particularităților procedurilor de divorț.

Totodată, în aceeași decizie, Curtea a reținut că stabilirea unor condiționări pentru introducerea acțiunilor în justiție nu constituie, în sine, o încălcare a accesului liber la justiție, el presupunând accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția, fiind de competența exclusivă a legiuitorului de a institui regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, soluție ce rezultă din dispozițiile art. 126 alin. (2) din Constituție[24].

Însă **legiuitorul este ținut să o facă orientându-se după principiul *est modus in rebus*, respectiv să fie preocupat ca**

---

[22] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 24 octombrie 2014.

[23] Conform principiului proporționalității, orice măsură luată trebuie să fie adecvată - capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară - indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și proporțională - justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit.

[24] A se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994.

exigențele instituite să fie îndeajuns de rezonabile încât să nu pună sub semnul întrebării însăși existența dreptului[25]. În aceste condiții **orice limitare a accesului liber la justiție, oricât de neînsemnată ar fi, trebuie să fie temeinic justificată, analizându-se în ce măsură dezavantajele create de ea nu cumva depășesc posibilele avantaje**[26].

Cu privire la costurile financiare pe care le implică această procedură în sarcina cetățenilor, Curtea a reținut că, potrivit art. 486 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă, la cererea de recurs se va atașa dovada achitării taxei de timbru, al cărui cuantum este stabilit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru. Sub acest aspect, Curtea a reținut că prin aplicarea textelor de lege criticate, pe lângă cheltuielile ocazionate de plata acestor taxe, cetățeanului i s-a impus obligația formulării și susținerilor cererilor în recurs prin avocat, ceea ce presupune noi cheltuieli - suplimentare - în sarcina sa.

Astfel, Curtea Constituțională a stabilit în paragrafele 41 și 42 că *„obligativitatea reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului* ***se răsfrânge asupra tuturor cetățenilor, chiar și asupra celor ale căror limite de venit nu se încadrează în prevederile ordonanței de urgență și care nu dispun întotdeauna de mijloace materiale pentru a plăti un avocat.*** *Astfel,* ***ajutorul public judiciar nu își găsește incidența și aplicarea în privința cvasi majorității cetățenilor, ceea ce echivalează cu reducerea corespunzătoare a patrimoniului lor, fără ca această reducere să reprezinte contravaloarea unui serviciu prestat de autoritățile statului.*** *De aceea, ajutorul public judiciar nu poate fi considerat un remediu judiciar capabil să asigure accesul tuturor cetățenilor la calea de atac a recursului. În consecință, ținând cont de cele arătate, Curtea constată că* ***ajutorul public judiciar nu este un instrument apt să surmonteze și să corecteze inechitățile de fapt care pot apărea în urma aplicării textelor legale criticate, din moment ce calea de atac a recursului se închide definitiv pentru acești justițiabili.***

42. În consecință, ***aceste cheltuieli obligatorii se alătură celor efectuate cu plata taxei judiciare de timbru, rezultând o sarcină disproporționată pentru cetățeni, sarcină care, de altfel, se poate reflecta și asupra bugetului de stat.*** *Or, de principiu, o asemenea sarcină financiară fiind suportată de justițiabil, creează un cadru*

---

[25] A se vedea, în acest sens, Decizia nr. 39 din 29 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 217 din 12 martie 2004, și Decizia nr. 40 din 29 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 16 martie 2004.

[26] A se vedea Decizia nr. 266 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 25 iunie 2014.

juridic de natură a-l descuraja pe acesta să apeleze la serviciul justiției".

În paragraful 45, Curtea a reținut că „*deși teoretic statul permite accesul la justiție, practic* ***persoana interesată nu se poate adresa judecătorului.*** *Or, cum drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică,* ***imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție***[27]".

Indiscutabil, protejarea interesului superior al copilului constituie un scop legitim. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 263 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „***Orice măsură privitoare la copil,*** *indiferent de autorul ei,* ***trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului***".

Soluția legislativă preconizată extinde însă obligația de asistare a soților în procedurile de divorț la toate situațiile, inclusiv la cea a divorțului prin acord în fața notarului public, fără a justifica în Expunerea de motive necesitatea acestei măsuri prin raportare la aspecte precum complexitatea cauzei, riscurile concrete pentru copil și garanțiile deja asigurate prin intervenția instanței sau, după caz, a notarului public.

Mențiunea din text potrivit căreia „*obligația se aplică cu asigurarea asistenței juridice gratuite pentru persoanele care îndeplinesc condițiile pentru acordarea ajutorului public judiciar în materie civilă*" nu înlătură caracterul general al obligației, iar trimiterea la asistența juridică din oficiu ori la ajutorul public judiciar nu demonstrează, *per se*, necesitatea extinderii asistării obligatorii la toate procedurile avute în vedere.

Evaluarea accesibilității măsurii trebuie corelată cu mecanismele legale în vigoare, inclusiv cu art. 8 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, care prevede acordarea ajutorului și în alte situații decât cele determinate de pragurile de venit, în condițiile prevăzute de text. Existența acestui mecanism trebuie apreciată împreună cu sarcinile suplimentare rezultate din noua obligație, pentru a asigura accesul efectiv la justiție.

Pe de altă parte, soluția legislativă preconizată este susceptibilă a crea premisele transformării liberului acces la justiție și a dreptului la

---

[27] A se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 octombrie 1979, pronunțată în Cauza Airey împotriva Irlandei, paragraful 25.

apărare în drepturi iluzorii, fapt care nu este de natură să conducă la consolidarea continuă, firească, a statului de drept, ceea ce atrage neconstituționalitatea acesteia.

Astfel, în paragrafele 51 - 54 din decizia menționată *supra,* Curtea Constituțională a reținut că dispozițiile legale criticate au afectat și **dreptul la apărare** din perspectiva intimatului **ca o consecință a exercitării dreptului de acces liber la justiție** realizat de recurent.

S-a precizat că dispozițiile legale criticate **încalcă art. 24 din Constituție, garanție a dreptului la un proces echitabil**[28], și din perspectiva recurentului din moment ce această dispoziție constituțională nu vizează doar apărarea în procesul desfășurat în fața primei instanțe de judecată, ci și dreptul de apărare prin exercitarea căilor legale de atac împotriva unor constatări de fapt sau de drept ori unor soluții adoptate de o instanță de judecată care sunt considerate greșite de către una sau alta din părțile din proces. În situația în care partea interesată este împiedicată să exercite calea de atac, aceasta nu-și va putea valorifica și apăra drepturile în fața instanței de recurs[29].

Mai mult, Curtea a reținut că **obligația reprezentării și asistării prin avocat** pentru exercitarea recursului **echivalează, pe de o parte, cu transformarea conținutului acestui drept fundamental într-o condiție de admisibilitate** a exercitării unei căi de atac, **iar, pe de altă parte, cu convertirea acestui drept într-o obligație, ceea ce afectează substanța dreptului la apărare astfel cum este configurat în Constituție**. Or, legiuitorul nu poate da dreptului la apărare garantat de Constituție valențe care, practic, contravin caracterului său de garanție a dreptului la un proces echitabil.

De altfel, Curtea Constituțională a remarcat faptul că asupra problemei specifice supuse dezbaterii în cauzele de față Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avut o poziție nuanțată, determinată de necesitatea respectării art. 6 paragraful 1 din Convenție. Astfel, prin Hotărârea din 22 martie 2007, pronunțată în Cauza Staroszczyk împotriva Poloniei, instanța de la Strasbourg a statuat că modul în care art. 6 paragraful 1 din Convenție se aplică în cazul curților de apel sau de casație depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor în cauză și trebuie ținut cont de întregul sistem juridic intern și de rolul Curții de Casație în cadrul acestui sistem. Având în vedere natura specială a rolului Curții de Casație, care este limitat la a analiza dacă legea a fost aplicată în mod corect, Curtea de la Strasbourg a acceptat că procedura

---

[28] A se vedea, în acest sens, Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014.

[29] A se vedea, în acest sens, Decizia nr. 482 din 9 noiembrie 2004.

din fața Curții de Casație poate să fie mai formală (paragraful 126). Astfel, cerința ca reclamantul să fie reprezentat de un avocat calificat în fața Curții de Casație nu poate fi, prin ea însăși, contrară art. 6 din Convenție. Cerința este compatibilă cu caracteristicile unei curți supreme ca cea mai înaltă curte care examinează apelurile/recursurile din punctul de vedere al legii, acest lucru fiind o caracteristică legală comună în statele membre ale Consiliului Europei (paragraful 128). În același sens, Curtea s-a pronunțat și prin Hotărârea din 25 iunie 2013, în Cauza Anghel împotriva Italiei, paragraful 54.

Totuși, Curtea de la Strasbourg a subliniat că **o interpretare strictă a regulilor procedurale îl poate priva pe reclamant de dreptul de acces la justiție. Acest drept poate fi afectat atunci când regulile încetează să mai servească principiului securității juridice și unei bune administrări a justiției, formând un fel de barieră ce îl împiedică pe justițiabil să supună cazul său pe fond de către o curte competentă**[30].

8.8. La **art. I pct. 8**, referitor la norma propusă pentru **art. 3 alin. (2[1])**, potrivit căreia instituțiile publice și persoanele juridice de drept privat furnizează avocatului, în condițiile legii și în măsura necesară exercitării mandatului profesional, informațiile și înscrisurile solicitate pentru apărarea sau reprezentarea clientului, semnalăm că din actuala redactare nu se înțelege cine suportă costurile în ipoteza în care solicitarea de informații și înscrisuri implică obligația instituțiilor publice și a persoanelor juridice de drept privat vizate de a le transmite în fotocopie.

Precizăm că, într-o situație similară, potrivit prevederilor art. 94 alin. (2) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, „(2) *Consultarea dosarului presupune dreptul de a studia actele acestuia, dreptul de a nota date sau informații din dosar, precum și* ***de a obține fotocopii pe cheltuiala clientului***".

Totodată, apreciem că existența unui mandat de reprezentare nu poate constitui, prin ea însăși, un temei juridic obligatoriu pentru accesul la orice informație deținută de o autoritate publică. Cu titlu de exemplu, precizăm că **Legea nr. 182/2002**, cu modificările și completările ulterioare, reglementează regimul informațiilor clasificate, inclusiv categoriile „*secrete de stat*" și „*secrete de serviciu*", precum și condițiile de acces la acestea. Astfel, **art. 2 alin. (2)** din această lege stabilește că „*Accesul la informațiile clasificate* ***este permis numai în condițiile și cu respectarea procedurilor*** *prevăzute de lege*".

---

[30] Hotărârea din 5 decembrie 2013, pronunțată în Cauza Omerovic împotriva Croației, nr. 2, paragraful 39.

Cu referire la textul propus pentru **art. 3 alin. (2^2)**, potrivit căruia prezența avocatului în *„orice procedură jurisdicțională și administrativă, indiferent de specificul acesteia sau de faza în care se află, nu poate fi restricționată”*, semnalăm că, în acest context, conceptul de ***„procedură (...) administrativă”*** este extrem de larg, textul fiind astfel lipsit de claritate și precizie, încălcând astfel principiul legalității prevăzut de art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală.

Avem în vedere faptul că această noțiune include nu doar procedurile administrative cu caracter contencios (cum sunt plângerile prealabile), ci și proceduri curente, operaționale sau de control inopinat, cum ar fi controale fiscale, inspecții ale muncii (Inspectoratul Teritorial de Muncă) sau controale ale Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, care se bazează pe constatări inopinate la fața locului. Ca urmare, sub pretextul că entitatea controlată nu își poate exprima poziția sau nu poate asigura prezența fizică/online a avocatului în acea secundă, se poate ajunge la blocaje ale activității autorităților și instituțiilor publice, care trebuie să își poată exercita competențele legale în condiții de eficiență și siguranță. Autoritățile fiscale, autoritățile de supraveghere și celelalte organisme de control trebuie să își poată exercita competențele în limitele legii.

De asemenea, considerăm că garantarea și asigurarea dreptului la apărare și a dreptului la asistență juridică nu trebuie să conducă la eliminarea competențelor legale ale autorității/instituției de a organiza și desfășura procedura administrativă.

8.9. La **art. I pct. 9**, referitor la norma propusă pentru **art. 3^1 alin. (4)**, pentru a se evita paralelismul legislativ interzis de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, semnalăm că soluția legislativă potrivit căreia *„Dispozițiile prezentului articol nu exclud consultanta acordată de alte profesii legal reglementate, potrivit legilor speciale aplicabile, în limitele competențelor recunoscute acestora. Referirea la norme de drept în exercitarea legală a unei profesii nu transformă serviciul de specialitate în consultanță juridică”* trebuie corelată cu art. 3 alin. (2) din actul de bază, care stabilește deja regula potrivit căreia activitățile enumerate la alin. (1) se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel.

Totodată, precizăm că sintagma *„profesii **legal** reglementate”* este contrară dispozițiilor art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. În acest sens, semnalăm că în alte acte normative este utilizată sintagma *„profesii reglementate”*.

De altfel, utilizarea adjectivului *„**legal**”* este tautologică, întrucât caracterul reglementat al profesiei presupune deja existența unui cadru normativ.

Precizăm că, potrivit prevederilor art. 3 alin. (1) din Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, cu modificările și completările ulterioare, *„**Profesia reglementată** reprezintă activitatea sau ansamblul de activități profesionale reglementate conform legii române, care compun respectiva profesie în România”*.

Totodată, în anexa nr. 4 din respectivul act normativ sunt prevăzute **profesiile reglementate în România care necesită cunoașterea dreptului român**, iar potrivit prevederilor art. 38 alin. (2) din respectiva lege, *„Pentru profesiile prevăzute în anexa nr. 4, **cunoașterea dreptului român se face prin examen de admitere în fiecare dintre profesiile** cuprinse în anexă*[31]*”*.

8.10. La **art. I pct. 10,** referitor la textul propus pentru **art. 25[1] alin. (1)**, potrivit căruia *„Uniunea Națională a Barourilor din România poate solicita instanței emiterea unui ordin de a acționa împotriva unor elemente de conținut ilegal difuzate prin intermediul unui serviciu intermediar, atunci când acestea: a) oferă sau promovează prestarea pentru terți, fără drept, a unor activități specifice profesiei de avocat, cu încălcarea dispozițiilor art. 3 alin. (2) și ale art. 25 alin. (2) sau (3), după caz; b) încalcă dispozițiile art. 59 alin. (6). Ordinul se emite cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 9 din Regulamentul (UE) 2022/2065 și la art. 7 alin. (2) din Legea nr. 50/2024.”*, este de analizat dacă soluția legislativă nu încalcă dispozițiile **art. 30 și 31 din Constituție, care consacră „Dreptul la informație”, respectiv „Libertatea de exprimare”**. Avem în vedere că protecția constituțională nu privește numai exprimarea opiniilor politice sau jurnalistice, ci și comunicarea de informații, inclusiv prin intermediul internetului.

De asemenea, pe lângă faptul că textul utilizează o expresie foarte generică, respectiv *„**activități specifice profesiei de avocat, cu încălcarea dispozițiilor art. 3 alin. (2) și ale art. 25 alin. (2) sau (3), după caz;**”*, acesta nici nu precizează suficient de clar dacă măsura care se raportează la *„elemente de conținut ilegal difuzate prin intermediul unui serviciu intermediar”* trebuie să vizeze: un anumit material publicat online, o anumită ofertă de servicii, o anumită pagină web, un anumit cont de utilizator sau o anumită activitate desfășurată prin

[31] Acestea sunt 1. auditor financiar; 2. consultant fiscal; 3. avocat; 4. expert contabil și contabil autorizat; 5. consilier juridic; 6. consilier în proprietate industrială; 7. consilier de probațiune.

intermediul platformei. Precizăm că această distincție este importantă, deoarece nu orice activitate considerată neconformă cu Legea nr. 51/1995 justifică automat eliminarea unui conținut online sau restricționarea accesului la un serviciu.

Un alt aspect ce trebuie analizat este cel al termenelor preconizate de **alin. (3)** și **(5)**. Astfel, art. 25^1 alin. (3) stabilește că primul termen de judecată trebuie fixat în maximum **5 zile de la înregistrarea cererii**, iar alin. (5) prevede un termen de recurs de **5 zile de la comunicarea hotărârii**.

Cu privire la aceste termene, este de analizat dacă persoana împotriva căreia se formulează cererea poate să beneficieze de posibilitatea efectivă de a-și pregăti apărarea, de a consulta dosarul și de a prezenta probe. Ținând seama de faptul că trebuie asigurată posibilitatea furnizorului de servicii și a persoanei vizate de a-și exprima punctul de vedere, în condițiile procedurale aplicabile, iar ansamblul procedurii trebuie să asigure contradictorialitatea, precum și garanții suficiente pentru toate părțile implicate, este de analizat dacă prin stabilirea celor două termene, având fiecare durata de 5 zile, nu se aduce atingere **dreptului la apărare, garantat de art. 24 din Constituție**.

Totodată, stabilirea mecanismului care permite UNBR să solicite instanței măsuri ce pot determina încetarea unor activități online sau intervenția furnizorilor de servicii intermediare este susceptibilă să încalce prevederile **art. 30 alin. (2) din Legea fundamentală**, potrivit cărora „*Cenzura de orice fel este interzisă*".

8.11. La **art. I pct. 14**, cu referire la textele propuse pentru **art. 34 alin. (5)** și **(6)**, care introduc dreptul avocatului de a păstra asupra sa și de a utiliza dispozitive electronice în sediile instanțelor, parchetelor, organelor de cercetare penală, locurilor de deținere și altor autorități și instituții publice, semnalăm că există instituții în care introducerea dispozitivelor electronice poate genera riscuri obiective, respectiv: penitenciare; centre de reținere și arestare preventivă; instituții care gestionează informații clasificate; structuri de apărare, ordine publică și securitate națională; spații în care se desfășoară operațiuni administrative confidențiale, unde simpla introducere a dispozitivului poate constitui un risc.

8.12. La **art. I pct. 15**, referitor la norma propusă pentru **art. 34^1 alin. (3)**, semnalăm că soluția legislativă este imprecisă, deoarece nu este precizat în mod expres mecanismul de stabilire a caracterului protejat al datelor, aplicațiilor sau materialelor pentru care avocatul invocă secretul profesional.

Textul interzice examinarea acestora până la stabilirea caracterului lor protejat, fără a identifica *expressis verbis* autoritatea competentă și procedura aplicabilă în cazul unui dezacord între avocat și organul de control.

Precizăm că *de lege lata*, sunt reglementate unele mecanisme sectoriale, precum cel prevăzut la art. 38 alin. (9) din Legea concurenței nr. 21/1996, care stabilește modalitatea de justificare a protecției, sigilarea comunicării contestate și supunerea acesteia analizei și deciziei președintelui Consiliului Concurenței. Acest mecanism privește însă inspecțiile din materia concurenței, în timp ce norma propusă are în vedere o categorie mai largă de proceduri.

Prin urmare, în actuala redactare a normei, aplicarea garanției instituite este insuficient de previzibilă pentru situațiile în care legislația specială nu cuprinde un asemenea mecanism, deoarece nu sunt stabilite elementele esențiale ale procedurii aplicabile, îndeosebi autoritatea competentă, modalitatea sesizării și garanțiile păstrării confidențialității până la soluționare.

Totodată, semnalăm că norma este lipsită de claritate și predictibilitate și din perspectiva faptului că dacă materialele în discuție nu pot fi examinate imediat de către organele de control ale statului, nu este prevăzut cum se conservă ele pană la decizia instanței. Nu se specifică obligația de sigilare, cine păstrează suportul de stocare (laptop, server, mediu optic) și cum se garantează integritatea datelor, ce se întâmplă dacă există indicii privind săvârșirea unei infracțiuni și cum se asigură continuitatea activității de control.

Constatăm și faptul că textul poate conduce la obstrucționarea cel puțin temporară a activității autorităților de control. Apreciem că norma conform căreia acestea nu pot examina, copia sau ridica materialele pentru care avocatul invocă secretul profesional până când o autoritate judiciară nu soluționează conflictul este excesivă. Simplul fapt că un avocat invocă verbal sau în scris secretul profesional poate opri instantaneu inspecția, ceea ce poate afecta sau chiar goli de conținut prerogativele de control administrativ ale statului.

În același timp, textul omite să specifice o procedură rapidă, de urgență, prin care instanța sau parchetul să verifice legitimitatea invocării secretului profesional. Fără un mecanism de soluționare în termene calculate pe ore/zile, procedurile administrative, cum ar fi inspecțiile inopinate ale Consiliului Concurenței sau controalele antifraudă ale ANAF, pot fi compromise definitiv prin alterarea sau ștergerea datelor în intervalul de timp scurs până la decizia judecătorului.

8.13. La **art. I pct. 17**, în ceea ce privește norma propusă pentru **art. 59 alin. (7)**, semnalăm că, în lipsa unei precizări exprese referitoare la incidența incriminării numai pentru situațiile în care sunt utilizate alte denumiri, titulaturi sau expresii decât cele prevăzute la art. 59 alin. (6), se realizează, în fapt, o dublă incriminare a utilizării denumirilor din cuprinsul acestei din urmă norme.

8.14. La **art. I pct. 18**, referitor la textul propus pentru **art. 69 lit. w)**, care impune autorităților publice implicate în emiterea și/sau adoptarea actelor normative o obligație de consultare directă a unei anumite structuri asociative profesionale, respectiv U.N.B.R., relevăm că transparența decizională și participarea cetățenilor și a asociațiilor la elaborarea actelor normative sunt deja reglementate prin **Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică,** republicată, cu modificările ulterioare, care stabilește regulile procedurale minimale aplicabile, cu caracter general, pentru asigurarea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, alese sau numite, precum și al altor instituții publice care utilizează resurse financiare publice, în raporturile stabilite între ele cu cetățenii și asociațiile legal constituite ale acestora.

Pentru a se asigura eficiență soluției legislative preconizate și a se evita posibilul paralelism legislativ cu actul normativ menționat *supra*, ar fi trebuit să se instituie în mod expres o obligație de transmitere a proiectelor de acte normative către U.N.B.R., din oficiu, de inițiatori, precum și să fie reglementată o procedură obligatorie de consultare, distinctă de procedura generală prevăzută de Legea nr. 52/2003.

Totodată, semnalăm că expresia „***perioadă rezonabilă de timp și în mod efectiv***", prin gradul mare de generalitate, este improprie stilului normativ, afectând claritatea, accesibilitatea și predictibilitatea normei.

Precizăm că la art. 7 alin. (2) și (4) din Legea nr. 52/2003 sunt stabilite termene concrete în cadrul procedurii de consultare publică.

Prin faptul că nu sunt prevăzute în mod expres termene și criterii care să particularizeze conceptele de „***perioadă rezonabilă***" și „***în mod efectiv***", în funcție de care acestea urmează să fie determinate, se realizează o încălcare a exigențelor constituționale care consacră principiul securității juridice și principiul încrederii legitime, principii care impun legiuitorului limite în activitatea de modificare.

De asemenea, din actualul enunț nu rezultă dacă termenul acordat U.N.B.R. coincide cu termenul general de consultare publică sau dacă se intenționează a fi stabilit în mod diferit, și nici nu se poate aprecia cu privire la momentul în care autoritatea publică și-a îndeplinit obligația de consultare preconizată.

În plus, menționăm că, din formularea propusă, nu rezultă dacă observațiile și propunerile U.N.B.R. au caracter de recomandare sau dacă inițiatorul actului normativ este ținut să le însușească. Precizăm că, potrivit prevederilor art. 7 alin. (12) din Legea nr. 52/2003, autoritatea publică are obligația de a analiza recomandările primite. De asemenea, art. 12 alin. (3) din respectivul act normativ instituie obligația justificării în scris a nepreluării recomandărilor formulate.

Menționăm că nu este precizat raportul dintre consultarea specială a U.N.B.R. și situațiile pentru care Legea nr. 52/2003 stabilește un regim procedural derogatoriu.

Astfel, norma propusă instituie obligația consultării, fără a reglementa însă situațiile exceptate de la regulile generale privind transparența decizională. Precizăm că art. 6 din Legea nr. 52/2003 reglementează anumite categorii de informații exceptate de la aplicarea legii[32], iar art. 7 alin. (13) permite, în condițiile expres prevăzute[33], adoptarea unor acte normative înainte de expirarea termenului de la alin. (2).

În cazul în care se urmărește instituirea unei obligații de consultare suplimentare față de regimul general al transparenței decizionale, ar fi fost necesar să fie reglementată expres, prin stabilirea modalităților concrete de consultare și a efectelor juridice ale observațiilor și propunerilor formulate de U.N.B.R.

Față de aceste aspecte, crearea unui circuit special, cu termene separate sau condiții preferențiale pentru o anumită profesie, încalcă caracterul unitar al procedurii administrative de adoptare a actelor normative.

De altfel, considerăm că formularea imperativă conform căreia autoritățile *„consultă U.N.B.R. într-o perioadă rezonabilă de timp și în mod efectiv (...) înainte de adoptarea sau emiterea actului"* tinde să transforme un mecanism facultativ de consultare într-o condiție de validitate a actului administrativ normativ. Dacă o autoritate publică ar emite un act, fără această consultare, actul administrativ ar putea fi atacat în contencios administrativ pentru vicii de procedură, proces care

---

[32] *„Prevederile prezentei legi nu se aplică procesului de elaborare a actelor normative și ședințelor în care sunt prezentate informații privind: a) apărarea națională, siguranța națională și ordinea publică, interesele strategice economice și politice ale țării, precum și deliberările autorităților, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii; b) valorile, termenele de realizare și datele tehnico-economice ale activităților comerciale sau financiare, dacă publicarea acestora aduce atingere principiului concurenței loiale, potrivit legii; c) datele personale, potrivit legii".*

[33] *„(13) Prin excepție de la prevederile alin. (2), în cazul reglementării unei situații urgente sau a uneia care, din cauza circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, proiectele de acte normative se supun adoptării și anterior expirării termenului prevăzut de respectivul alineat".*

ar conduce la blocaje nejustificate ale funcționării administrației publice și, totodată, la suprasolicitarea instanțelor judecătorești.

8.15. La **art. I pct. 20**, referitor la norma propusă pentru **art. 74 alin. (2)**, semnalăm încălcarea dispozițiilor art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „(1) *În limbajul normativ* ***aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni***".

În acest sens, menționăm că sintagma „***avocatului** ales*" trebuie corelată cu dispozițiile art. 17 alin. (2) lit. f) din Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, cu modificările și completările ulterioare, la aplicarea dispozițiilor căreia se face trimitere, unde este utilizată sintagma „***apărătorul** ales*".

La **alin. (3)**, semnalăm că expresia „*Clauzele contrare prevederilor alin. (1) și (2)*", prin gradul mare de generalitate, este insuficient de precisă, deoarece din enunț nu se înțelege dacă sunt vizate clauzele contrare din contractul de asistență.

8.16. La **art. II**, semnalăm că norma este insuficient de precisă și, în actuala redactare, nu permite determinarea exactă a obligației instituite, deoarece nu sunt precizate în mod expres autoritățile și instituțiile responsabile, precum și reglementările care urmează să fie puse în acord cu intervențiile de modificare și completare.

Totodată, semnalăm că sintagma „*pun în acord cu dispozițiile* ***acesteia***" din expresia „*În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a* ***prezentei legi****, autoritățile și instituțiile competente* ***pun în acord cu dispozițiile acesteia***" este contrară dispozițiilor art. 62 din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „*Dispozițiile de modificare și de completare* ***se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta****. Intervențiile ulterioare de modificare sau de completare a acestora* ***trebuie raportate tot la actul de bază***".

9. Sub rezerva observațiilor formulate la pct. 8 *supra*, semnalăm că propunerea legislativă ar putea fi îmbunătățită și în ceea ce privește modalitatea de redactare a soluțiilor legislative preconizate, astfel:

9.1. La **titlu**, pentru rigoarea redactării, prepoziția „*pentru*", din debut, ar putea fi înlocuită cu prepoziția „***privind***".

Totodată, pentru rigoarea redactării, este necesară eliminarea formulărilor „(*Forma rezultată după dezbaterile formei inițiale cu mediul antreprenorial, profesiile liberale și societatea civilă din 29 octombrie și 6 noiembrie a.c.). Prezenta formă înlocuiește forma inițială*", ca inadecvate.

Observația este valabilă și pentru expresii precum „*Se elimină introducerea lit. d[1])*", „*Se elimină g[5])*" ori „*Se elimină k[1] din propunerea inițială*" sau „*Se elimină modificarea alin. (2); se păstrează textul în vigoare*".

9.2. Pentru lejeritatea reglementării, propunem comasarea **art. I pct. 1 - 3** și **5 - 7**, ale căror părți dispozitive dispun modificarea și completarea art. 3 alin. (1), astfel încât partea dispozitivă a pct. 1 să aibă următoarea redactare:

„*1. La articolul 3 alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:*".

În continuare se vor reda atât partea introductivă a alineatului amendat, cât și textele modificate, nemodificate și nou introduse, fără a fi marcate cu indici, iar normele de trimitere trebuie revăzute.

Totodată, punctele subsecvente se vor renumerota în mod corespunzător.

9.3. La actualul **pct. 3**, la textul propus pentru **art. 3 alin. (1) lit. g[1])**, pentru precizie, în aplicarea dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/200, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este necesar ca în locul formulării „*legislației privind serviciile de plată*" să fie menționate în mod expres actele normative incidente.

Reiterăm această observație, în mod corespunzător pentru toate cazurile similare.

9.4. La actualul **pct. 6**, în textul propus pentru **art. 3 alin. (1) lit. i)**, pentru rigoarea redactării, finalul enumerării ar putea fie reformulat după cum urmează: „... activitățile **prevăzute** la lit. g[4]) se desfășoară în condițiile stabilite de prevederile **Codului** civil și **ale Codului** de procedură civilă".

9.5. La actualul **pct. 7**, partea dispozitivă dispune inserarea lit. k[1]) – k[5]) în alcătuirea art. 3 alin. (1), însă, *de lege lata*, respectivul alineat cuprinde doar lit. a) – k), astfel încât completarea trebuie să vizeze introducerea **lit. l) – o)**.

În textul propus pentru actuala **lit. k[1])**, pentru coerența textului, este necesară revederea și reformularea sintagmei „*sau de înființare*", întrucât este neclară, deoarece nu se specifică ce se dorește a se înființa.

La actuala **lit. k[4])**, pentru o redactare specific normativă, propunem ca sintagma „prevăzute de art. 150 alin. (3) Cod civil" să fie scrisă sub forma „prevăzute **la** art. 150 alin. (3) **din Codul** civil".

În textul propus pentru actuala **lit. k[5])**, pentru coerența și claritatea normei, propunem revederea și reformularea expresiei „*orice alte activități stabilite prin lege*", întrucât formularea este mult prea vagă.

9.6. La actualul **pct. 9**, în textul propus pentru **art. 3[1] alin. (1)**, pentru fluența normei, propunem inserarea cuvântului „***dispozițiilor***", în fața trimiterii la „*art. 3 alin. (1) lit. a)*".

Observația este valabilă pentru toate situațiile similare.

9.7. La actualul **pct. 10,** pentru o identificarea facilă, propunem ca în fața alin. (1) să fie inserată abrevierea „***Art. 25[1]***".

În textul propus pentru **partea introductivă a art. 25[1] alin. (1),** pentru concordanță cu prevederile art. 1 din actul normativ de bază, propunem ca denumirea „*Uniunea Națională a Barourilor din România*" să fie scrisă sub formă abreviată, respectiv „***U.N.B.R.***".

Această observație este valabilă pentru toate cazurile similare.

La **alin. (1) lit. b),** pentru o informare completă, propunem ca citarea actului juridic european să se facă sub forma „art. 9 din Regulamentul (UE) 2022/2065 **al Parlamentului *European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale)***".

Referirile ulterioare la acest act juridic european să vor face fără a mai fi citat titlul respectivului regulament.

De asemenea, din același considerent mai sus arătat, propunem ca după expresia „*nr. 50/2024*" să fie introdus și titlul respectivei legi, astfel: „***privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2.065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale), precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic***".

La **alin. (2),** pentru fluența normei, propunem ca în loc de „*în condițiile art. 10 din Regulamentul*" să fie scris „*în condițiile **prevăzute la** art. 10 din Regulamentul*".

Reiterăm observația pentru toate cazurile similare.

La **alin. (3),** tot pentru rigoarea redactării, propunem ca finalul alineatului analizat să fie redat astfel: „... *5 zile de la **data înregistrării** cererii*".

Modalitatea de redactare este valabilă, în mod corespunzător și pentru sintagmele de genul „*5 zile de la comunicare*", care vor figura sub forma „*5 zile de la **data comunicării***" din norma propusă pentru **alin. (5).**

La **alin. (4),** pentru precizie, propunem ca citarea actului juridic european să se facă sub forma: „*Regulamentului (UE) 2020/1784* ***al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2020***

privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor) (reformare)".

La **alin. (9)**, pentru o informare corectă, propunem ca sintagma „*în condițiile Legii nr. 554/2004*," să fie înlocuită de formularea „*în condițiile* ***prevăzute de Legea contenciosului*** *administrativ nr. 554/2004,* ***cu modificările și completările ulterioare***".

La **alin. (10),** pentru corectitudine, propunem ca sintagma „ordinului administrative" să fie redată sub forma „ordinului **administrativ**".

La **alin. (11)**, pentru respectarea prevederilor art. 37 alin. (3) din Legea nr. 204/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, propunem scrierea *in extenso* a abrevierii „ANCOM".

Totodată, pentru claritatea normei, propunem reformularea sintagmei „*potrivit regulamentului*", prin indicarea datelor de identificare ale respectivului regulament.

9.8. La actualul **pct. 11**, în textul propus pentru **art. 28 alin. (1^1)**, pentru rigoarea redactării, propunem ca sintagma „*activitățile de la art. 3*" să fie redactată astfel: „*activitățile* ***prevăzute*** *la art. 3*".

9.9. La actualul **pct. 15**, în textul propus pentru **art. 34^1 alin. (3)**, pentru corectitudinea informației juridice, propunem ca în loc de „*prevăzute de Legea nr. 21/1996 - legea concurenței, republicată*" să fie scrisă formularea „*prevăzute de* ***Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare***".

9.10. La actualul **pct. 18**, în textul propus pentru **art. 65 lit. w)**, pentru coerență, propunem detalierea sintagmei „*într-o perioadă rezonabilă de timp și în mod efectiv*", având în vedere că forma redată este insuficient de clară.

9.11. La actualul **pct. 19**, în textul propus pentru **art. 70 alin. (1) lit. d)**, având în vedere că titlul Legii nr. 211/2004, cu modificările și completările ulterioare, a fost redat anterior, este necesară eliminarea lui, pentru lejeritatea normei.

9.12. La actualul **pct. 22**, în textul prevăzut pentru **art. 77^1 alin. (4)**, pentru respectarea normelor de tehnică legislativă, propunem ca debutul alineatului analizat să fie reformulat astfel:

„(4) *Prin* ***excepție*** *de la* ***prevederile*** *alin. (1),*".

Această observație este valabilă pentru toate situațiile similare.

9.13. La actualul **pct. 25, partea dispozitivă**, potrivit exigențelor de tehnică legislativă, este necesar ca expresia „*alin. (2)*" să fie redată *in extenso*, respectiv „**alineatul** (2)".

9.14. La actualul **pct. 26**, din același considerent mai sus arătat, propunem ca partea dispozitivă să aibă următoarea formulare:

„... La articolul 84 după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alin. (3[1]), cu următorul cuprins:".

9.15. În ceea ce privește **art. III**, luând în considerare faptul că subdiviziunile acestuia nu prezintă legătură tematică între ele, este necesară disjungerea lui în două articole care se reglementeze fiecare situație în parte.

Astfel, actualul **alin. (1)** va fi marcat ca **art. III**, cu următoarea formulare:

„Art. III. - În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România va adopta standardele prevăzute la art. 77[1] alin. (3) din Legea nr. 51/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și va modifica în mod corespunzător Regulamentul-cadru pentru organizarea serviciilor de asistență judiciară".

De asemenea, pentru precizie, este necesară menționarea în mod expres a tuturor datelor de identificare ale regulamentului - cadru mai sus arătat.

La actualele **alin. (2) - (4),** care vor deveni **alin. (1) - (3) ale art. IV**, din același considerent mai sus arătat, propunem ca sintagma „*din aceeași lege*" să fie înlocuită cu expresia „*din **Legea nr. 51/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare***".

*

* *

Ca urmare a celor de mai sus, este necesar ca propunerea legislativă să fie reconsiderată în totalitate, atât din punctul de vedere al configurării soluțiilor preconizate, care trebuie să fie în concordanță cu dispozițiile legale în vigoare, cât și din punctul de vedere al exprimării soluțiilor, în acord cu exigențele de tehnică legislativă, în mod clar și precis, fără echivoc.

PREȘEDINTE

Florin IORDACHE

București
Nr. 946/18.11.2026